

korte mededelingen

Internationaal Waterbeschermingsbureau komt in Wageningen

Wageningen wordt de nieuwe standplaats van een internationale organisatie voor de bescherming van waterrijke gebieden 'Wetlands International'. Dit is in april 1996 besloten in het Australische Brisbane (Queensland) tijdens een belangrijke internationale conferentie over natuurbescherming. De Wageningse uitstraling en een overtuigende presentatie van de gemeente en de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) gaven de doorslag om naar Wageningen te komen.

Wetlands International (WI) is internationaal gezien de belangrijkste organisatie die zich bezighoudt met de bescherming van waterrijke gebieden ofte wel wetlands. Wetlands International is in oktober 1995 opgericht door de integratie van de drie mondiale organisaties voor wetlandbeheer voor Azië, Amerika, Europa, het Midden-Oosten en Afrika. Deze organisaties werken al meer dan veertig jaar aan natuurbeschermingsprogramma's voor wetlands en wetlandbewoners zoals watervogels. Nederland financiert al lange tijd vele projecten van de organisaties. Wageningen wordt nu de nieuwe standplaats van het overkoepelende internationale hoofdkantoor en van het regionale kantoor voor Europa, Afrika en het Midden-Oosten. Het bureau zal door ongeveer 25 stafleden worden bezet. Op een aantal terreinen is Wetlands International erg actief. Zo coördineert Wetlands International natuurbeschermingsprojecten voor bedreigde wetlands en wetlandssoorten, ontwikkelt nationale en regionale strategieën voor het behoud van bestaande wetlands, en adviseert en begeleidt plaatselijke natuurbeschermingsgroepen en -activiteiten. Wetlands International heeft een wereldwijd netwerk van gedelegeerden en werkgroepen met wie zij samenwerkt. De organisatie beheert ook databanken en geeft informatie over alle wetlands in de hele wereld en over de soorten planten, vogels en andere dieren die zich daar bevinden.

Verscheidene ministeries en organisaties zagen het belang voor Nederland van de komst van Wetlands International naar Wageningen zeker in. De ministeries van Verkeer en Waterstaat, Economische Zaken en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij dragen bij aan de verhuiskosten, evenals het Wereld Natuur Fonds, de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO), de provincie Gelderland en de gemeente Wageningen en Wetlands International zal in eerste instantie worden gehuisvest in het gebouw van het DLO-Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied (SC-DLO). Als de nieuwbouw van het DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) op Centrum De Born gereed is, trekt de organisatie daar in.

Wetlands International beschermt waterrijke gebieden in de wereld

Gedelegeerden uit 48 landen, duizenden experts op allerlei gebieden en projecten in meer dan honderd landen en dertien projectkantoren in vijf continenten: Wetlands International (WI) is daarmee de belangrijkste en grootste organisatie voor de bescherming van waterrijke gebieden in de wereld. Wetlands International is een organisatie die watervogels en de waterrijke gebieden waar zij broeden, foerageren en overwinteren onderzoekt en bijdraagt aan hun bescherming. Daarvoor heeft de organisatie in vele landen in de wereld een netwerk van medewerkers en vertegenwoordigers van landen die lid zijn van Wetlands International.

Toch bestaat de Wetlands International-organisatie in z'n huidige vorm pas sinds oktober 1995. In 1954 werd het International Waterfowl and Wetlands Research Bureau (IWRB) opgericht. Deze organisatie, waarvan Wetlands International het overkoepelende orgaan is geworden, richtte zich vooral op internationale samenwerking. Deze organisatie wilde wereldwijd gaan werken, maar dit is niet helemaal uit de verf gekomen omdat tegelijkertijd in Amerika en Azië gelijksoortige organisaties werden opgericht. Het werkteerrein van het IWRB beperkte zich daarom vooral tot Europa en Afrika. Uit het IWRB en zijn Amerikaanse en Aziatische zusterorganisaties, the Asian Wetland Bureau en Wetlands for the Americas, is een overkoepelende organisatie ontstaan. Wetlands International pakt nu met de drie suborganisaties de bescherming van watervogels en hun natuurgebieden echt wereldwijd aan.

Wetlands International beweegt zich op een aantal terreinen. Op de eerste plaats richt de organisatie zich op het coördineren van activiteiten die tot doel hebben om wetlands en watervogels internationaal te beschermen. Daartoe maakt Wetlands International databanken waar de gegevens van tellingen kunnen worden ingevoerd en de organisatie benadert regeringen over hun beschermingsbeleid en bemiddelt bij de opstelling van beheerplannen voor wetlands.

Kortom: Wetlands International zorgt vooral voor stimulering en coördinatie van onderzoek, beheeractiviteiten en beleid. In het netwerk van Wetlands International zitten veel onderzoekers van instituten en universiteiten die specifieke kennis hebben van wetlands en watervogels.

Een keer in de drie jaar komen de gedelegeerden en vertegenwoordigers van de werk- of onderzoeksgroepen bijeen. Er worden dan nieuwe actieplannen besproken en iedereen kan informatie uitwisselen. De gedelegeerden zijn de aanspreekpunten voor nationale kwesties. De aansturing van alle groepen gebeurt centraal, zodat er een goed overzicht is van alle activiteiten en de ontwikkelingen in de wetlands. Dat centrale punt wordt vanaf oktober 1996 het Nederlandse Wageningen.

Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) en het ministerie van Verkeer en Waterstaat, waar het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA) zich concentreert op het ecologisch beheer van de rijkswateren, hebben zich sterk gemaakt voor de vestiging van Wetlands International in Nederland. Wetlands International is tot nu toe gehuisvest in Engeland. Hun onderdak was dringend aan vervanging toe, maar in Engeland waren de mogelijkheden voor betere huisvesting gering. Wetlands International is toen binnen Europa gaan kijken naar nieuwe vestigingsplaatsen.

Nederlands Wetlands International-gedelegeerde en tevens DLO-onderzoeker dr. J. Veen is binnen het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) en Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO) gaan polsen of Nederland interesse had in deze organisatie. En het bericht is enthousiast opgepakt. Nederland moest niet alleen met een geschikte vestigingsplaats komen maar ook financieel toekomstperspectief bieden. Om Wetlands International duidelijk te maken dat Nederland een goede werkplek zou zijn, is een delegatie van de organisatie in december 1995 in Wageningen en Lelystad op bezoek geweest. Aansluitend is Bonn bezocht, dat ook een potentiële vestigingsplaats was. De organisatie heeft dus uiteindelijk voor Wageningen gekozen. De combinatie van onderzoekexpertise en beleidsmatige inspanningen heeft gezorgd voor deze succesvolle actie. Aan de verhuiskosten dragen verscheidene partijen mee zoals de ministeries van Economische Zaken, Verkeer en Waterstaat en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Verder leveren ook DLO, de gemeente Wageningen, de provincie en het Wereld Natuur Fonds een bijdrage. De overkoepelende organisatie die naar Wageningen komt, bestaat uit ongeveer 25 personen.

Internationaal gezien zijn wetlands de belangrijkste natuurwaarden die Nederland heeft. Het Waddengebied, het IJsselmeer en de Oostvaardersplassen zijn voorbeelden van dergelijke gebieden. Voor een organisatie als Wetlands International is Nederland dan ook een interessant land. Wetlands zijn van vitaal belang voor zowel mensen als dieren. Deze gebieden hebben een groot aantal ecologische functies en leveren economisch gezien waardevolle goederen en diensten. Waterrijke gebieden zijn erg belangrijk voor het voortbestaan van een rijk scala aan diersoorten. Bij het beschermen van wetlands kampt elk land met andere problemen en heeft daardoor een andere aanpak nodig. Wetlands International zal de komende jaren vooral aandacht besteden aan Afrika en Oost-Europa. In deze gebieden liggen enorme natuurrijdommen, maar als er niet goed mee wordt omgesprongen, kunnen die heel snel verdwijnen.

Vogels kijken in Roemenië

In een boerderijtje in Niculiten in Roemenië met veel bergen, bos en enorme moerassen langs de Donau bent u welkom bij Gicu en zijn familie die Frans en een beetje Engels spreken. Iedereen

leeft daar nog van zijn eigen opbrengst met een eigen koe, wat pluimvee, kaas en boter maken, eigen groente en aardappelen, vissen in de wateren in de omgeving, water halen uit de publieke waterput, brood bakken, slakken zoeken in de bossen.

Je kunt met Gicu mee naar Sfintu Georgehe aan de monding van de Donau: logeren bij Oekraïens sprekende vissers en de hele dag per boot in het moeras of naar het duin en strand. Een ideaal gebied voor vogelliefhebbers en allerlei interessante bevolkingsgroepen zoals (uiteraard) Roemenen, maar ook Zigeuners, Russen, maar ook kloosters, dorpsleven, markten, enz. Je kunt er met de auto naar toe komen of vliegen naar Boekarest en dan nog circa zes uur met de trein (een belevenis op zich) tot Tulcea, waar je wordt opgehaald door Gicu met zijn oude auto. De kosten bedragen ongeveer US \$ 20 per dag. Zo doende bezorg je hem en zijn familie en velen in het dorp enige inkomsten.

Voor meer informatie kunt u terecht bij ondergetekende.

■ Dr. Philippe Moreaux, dierenarts, Blauwe Steenstraat 43, (Rue Pierre bleue), B-9600 Ronse (Renaix), België, telefoon (055) 21 88 87.

Wijfjes Huismus met lange snavel

Op 30 december 1995 maakte ik foto's van een wijfjes Huismus met een ongewoon lange snavel. De kleurenfoto's zijn helaas niet van al te goede kwaliteit. Ze werden genomen vanuit mijn keuken met gedeeltelijk neergeklapt raam. Het spiegelen van het glas heeft de onscherpte veroorzaakt. Het open- of dichtdoen van het raam zou de Huismus hebben verjaagd en ik wilde me deze kans niet laten ontnemen.

Wijfjes Huismus met lange snavel, Magnoliastraat, Amsterdam, 30 december 1995.
Foto: Nirk Zijlmans.

Kleurafwijkingen in het verenkleed zijn niet ongewoon, maar dit had ik nog nooit gezien. De vogel kon zich er goed mee redden en at samen met soortgenoten min of meer normaal van het door mij neergestrooide voer. Ze had alleen wat meer moeite met van de grond oppikken, omdat de ondersnavel langer was dan de bovensnavel. Door de kop wat zijwaarts te houden, verhielp ze dat probleem. Twee weekends heb ik haar gezien en na het maken van de foto's nog één dag. Daarna is ze verdwenen.

■ Nirk Zijlmans, Magnoliastraat 11', 1031 VD Amsterdam.

Nieuwe voorzitter bij Vogelbescherming

Mevrouw dr. H.M. (Rie) de Boois is de nieuwe voorzitter van het bestuur van Vogelbescherming. Zij volgt de heer mr. F.W.R. Evers op, die op 6 mei 1996 op reglementaire gronden aftrad, na acht jaar deze functie te hebben vervuld. Mevrouw De Boois was in de periode 1972-1987 voor de Partij van de Arbeid lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waar zij vooral van zich deed spreken als woordvoerder voor natuurbeschermingszaken en milieubeheer. Zij is bioloog en momenteel voorzitter van het Zuiveringschap Amstel- en Gooiland, dat is belast met het kwaliteitsbeheer van oppervlaktewater.

Het bestuur bestaat nu, na het aftreden van de heren R.P.F. van der Mark en dr. E.J.M. Veling, uit de volgende leden: mr. C.J. Bastmeijer, mevrouw dr. H.M. de Boois, drs. L.J.F. Dolmans, dr. B.S. Ebbinghe, mr. D.J. de Geer, Th. Kramer en H.J.A. Zwarteveen.

Stofafdruk op ruit

De foto die op bladzijde 43 van Het Vogeljaar (jaargang 44, nummer 1) staat afgedrukt waarop een stofafdruk van vermoedelijk een duif is te zien op een vensterruit, deed mij herinneren aan een gebeurtenis van een dergelijk geval tegen ons voorkamerraam in 1981. Er was wel een voornemen om de foto's die wij van de afdruk

maakten, naar uw tijdschrift te sturen, maar daar is wegens omstandigheden niets van gekomen. Vanuit mijn stoel in de zitkamer keek ik op enige afstand door de voorruit naar de overburen. Even dacht ik: wat is die ruit vuil. Maar direct daarna zag ik dat het een afdruk van een vogel was, vrijwel zeker van een uil, die op het laatst besepte dat hij zou gaan botsen en daarom met uitgespreide vleugels en brede kop, buik en staart met de ruit in aanraking kwam. Daarbij had hij gefaeceerd, dat als een straaltje langs de ruit liep. Toen wij beseften wat wij zagen, ging het net regenen. Enkele foto's werden daarom in grote haast gemaakt. De spanwijdte van de vleugels hebben wij opgemeten en was 59 centimeter.

Wij menen zelfs op de afdruk de oortjes van de uil te herkennen. In de omgeving hebben wij toen geen dode uil gevonden. In dat jaar waren er wel aardig wat Bosuilen in onze wijk (langs de duinrand van Den Haag).

Mogelijk is één der foto's geschikt om af te drukken in uw blad?

■ Dr. P.S. Blom, Rietzangerlaan 30, 2566 SW Den Haag.

Het toeval wil dat in het Amerikaanse vogeltijdschrift *Birder's World* (the Magazine exploring Wild Birds and Birding) van april 1996 op bladzijde 80 een grote foto staat afgebeeld van een stofafdruk van een Treurduif (Mourning Dove) op een ruit. De prachtige foto werd gemaakt door Daniel E. Wray.

De stofafdruk op een vensterruit aan de Rietzangerlaan te Den Haag, waarvan in 1981 bovenstaande foto werd gemaakt.

Foto: P.S. Blom.

Evert Boeve (links) op locatie, de plaats van de eendenkooi 'De Hoop' bij Oudesluis waar vele Wilde Eenden hun einde hebben gevonden.

Foto: Evert Boeve.

Evert Boeve maakte documentaire over eendenkooien

Kortgeleden beleefde de door de cineast Evert Boeve gemaakte film 'Achter de schermen' over eendenkooien de première. Dat uitgerekend Boeve die film heeft gemaakt, is wel erg opvallend. Want hij moet niets van jacht hebben en hij is fel gekant tegen plezierjacht. Toch kijkt hij nu anders tegen eendenkooien aan dan vroeger.

Het idee om de film te maken werd in 1991 geboren tijdens een excursie van de Stichting Het Noordhollands Landschap naar 't Zand.

Er zijn nog 118 geregistreerde eendenkooien in Nederland en de meeste hebben alleen nog maar een functie als cultuurhistorisch monument. 'Eenden voor de pot' worden er nauwelijks meer in gevangen. Maar de eendenkooi 'De Hoop' bij Oudesluis is nog volledig in bedrijf en daar vangt kooiker Hidde Bessembinder de eenden nog net zo als in de zestiende en zeventiende eeuw. Alsof de tijd er heeft stilgestaan. Daar werkte Boeve vier jaar lang aan zijn documentaire. Het vertrouwen van de kooiker moest worden gewonnen. Dat kostte tijd en daaruit groeide zelfs een hechte vriendschap tussen cineast

Boeve en kooiker Bessembinder. Volgens Boeve is Hidde Bessembinder de laatste kooiker in Nederland die nog net zo vangt als dat eeuwen geleden werd gedaan.

Bij het maken van de documentaire wilde Boeve neutraal blijven, terwijl de film wel de werkelijkheid moest weergeven. De werkelijkheid is vaak hard en wie daar niet tegen kan, moet de film niet gaan bekijken. Wij zien dan ook de kooiker aan het harde werk, vangen, doden en darmen. En later de eenden verpakt in plastic bij de poelier! Maar er wordt in de film ook volop aandacht besteed aan de schoonheid en de rijkdom van een eendenkooi, het afpalingsrecht, de rust rondom de kooi, de hoge onderhoudskosten én het profijt. Tal van oude gravures zijn in de film verwerkt en wij maken de huidige verstoring door landbouw, vliegtuigen, huizenbouw mee. De film geeft een beeld van een vogelrijk land vol mensen met een vogelhobby, maar ook in het verleden was de belangstelling voor vogels groot. Het was toen doodmaken en opeten, zoals dat nu in vele landen nog het geval is.

Via een maquette brengt Boeve door een beeldanimatie de werking van een eendenkooi in beeld. Boeve: *'Op den duur zullen wij het moe-*

Evert Boeve brengt heel wat tijd door achter de draaitafel.

Foto: Evert Boeve.

ten doen met oude gravures en schilderijen, straatnaambordjes en familienamen. Of een excursie naar een kooi.'

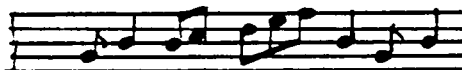
Voor een man als Boeve was het een groot probleem om de documentaire waarheidsgetrouw te maken en daarbij toch neutraal te blijven. Dat is hem bijzonder goed gelukt en het is voor hem een grote eer dat de documentaire zowel door de kooikers als door de natuurbeschermers erg enthousiast is ontvangen.

'Achter de schermen', documentaire over eendenkoolen, 16-mm-film, duur 50 minuten (1995). Evert Boeve, Bergsepad 6, 1244 PS Ankeveen, (0294) 25 13 19.

Een zingende Vlaamse Gaai

Op 4 mei 1996 wandelden wij door het Amerongse Bos. Op een driesprong stonden wij even stil. Daar hoorden wij een leuk vogelliedje van heel nabij en heel zacht. Alsof het geluid van een heel klein vogeltje kwam. Voor ons een volstrekt onbekend liedje van een volstrekt onbekende vogel. Wij keken verbaasd en doodstil in de richting waar het geluid vandaan kwam. Op ongeveer drie meter van ons vandaan zat een Vlaamse Gaai op een lage boomtak. Hij keek ons guldig aan met zijn ene oog alsof hij wilde zeggen: 'Dat hadden jullie niet gedacht, hè!'

Wij wisten van horen zeggen en uit de boeken dat de Vlaamse Gaai behalve een doordringende rauwe kreet, ook wel eens scherpe, klinkende of miauwende geluiden voortbrengt of zeer zelden een stil gefrazel. Maar wat wij hoorden, leek daar helemaal niet op. Het was een zacht zangliedje van melodieuze tonen, ongeveer als volgt in muziektonen. De duur daarvan was ongeveer anderhalve seconde.

Als u ooit ook zo'n waarneming hebt gedaan, geef het alstublieft door aan Het Vogeljaar. Dat is echt de moeite wel waard.

■ Echtp. G. & J. Poeder, Van Goyenlaan 5, 3764 XC Soest.

Memorie van antwoord Flora- en Faunawet naar Tweede Kamer

Op 13 juni 1996 heeft minister Van Aartsen van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij de memorie van antwoord en de nota van wijziging op het wetsvoorstel Flora- en Faunawet bij de Tweede Kamer ingediend. De Flora- en Faunawet beoogt de bescherming van zowel inheemse als uitheemse planten en dieren in één wet te regelen. Deze bescherming wordt momenteel in vier verschillende wetten geregeld, te weten de Vogelwet 1936, de Natuurbeschermingswet, de Jachtwet en de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantesoorten.

Belangrijke wijzigingen die worden aangekondigd in de memorie van antwoord respectievelijk de nota van wijziging hebben vooral betrekking op het onderdeel jacht en beheer van soorten. In de eerste plaats zal het openstellen van de jacht worden beperkt tot zes wildsoorten: de Haas, de Fazant, de Patrijs, de Wilde Eend, het Konijn en

de Houtduif. Alle overige diersoorten zullen alleen nog mogen worden geschoten op grond van ontheffing of vrijstelling, bijvoorbeeld in verband met bestrijding van schade.

In de tweede plaats komt er een wettelijke regeling voor de delegatie van het schadebeheerbeleid aan provincies. Daarmee krijgen de provincies definitief de verantwoordelijkheid voor dit beleid overgedragen van de minister van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

In de derde plaats zullen wildbeheereenheden - voortaan aangeduid als faunabeheereenheden - een belangrijke taak krijgen bij de coördinatie van het beheer van diersoorten en het bestrijden van schade. Hierbij valt ondermeer te denken aan soorten als ganzen, Smienten, Wilde Zwijnen en Reeën. Faunabeheereenheden kunnen hiertoe faunabeheerplannen opstellen waarmee zij vervolgens ontheffing kunnen vragen aan gedeputeerde staten. Waar planmatige bestrijding niet noodzakelijk is, zal op basis van een vrijstelling of ontheffing aan individuele grondgebruikers de mogelijkheid worden geboden schade door diersoorten te bestrijden. Daarnaast blijft een individuele ontheffing mogelijk in gevallen waarin specifieke deskundigheid is vereist, zoals bij de bestrijding van Muskusratten.

Oeverzwaluwen slachtoffer van afgraving

Op het Shellterrein in Moerdijk zijn op 11 juni 1996 door het afgraven van zand zo'n honderd nesten van Oeverzwaluwen verwoest.

'Het was absoluut niet nodig geweest, ze hadden best een stuk verderop zand kunnen weghalen. Daar zaten geen nesten', aldus een werknemer. 'Maar ze waren te beroerd een paar rijplaten aan te leggen, waardoor de kraan op een andere plek had kunnen gaan graven.'

Volgens een Shellman houdt het gebeurde het personeel behoorlijk bezig. 'Het gaat om een beschermde vogelsoort. In de afgegraven nesten zaten nog jongen.' De ouders van de omgekomen jongen hebben nog een tijd in paniek rondgefladderd bij de zandberg.

Bron: De Gooi- en Eemlander, 14 juni 1996.

Of van het gebeurde proces-verbaal is opgemaakt, is ons niet bekend.

Populatie van Nederlandse Kokmeeuwen daalt snel

Sovon maakt melding van een 'schrikbarende' achteruitgang van het aantal broedparen van de Kokmeeuw in ons land. Aan het einde van de jaren tachtig liep de populatie al terug van circa 275.000 paren naar 200.000 paren. Het aantal broedparen in 1995 komt waarschijnlijk niet boven de 100.000 paren uit. Sovon maakt tevens melding van het feit dat aan het rapen van eieren, ondanks de populatie daling, nog steeds geen halt is toegeroepen.

LITTERATUUR:

Dijk, A. van (1996): 1995 een goed en een slecht jaar voor kolonievogels. Sovon-Nieuws 9: (1) 8-9.

Maréchal, P.L.Th.A. (1986): Kokmeeuw (*Larus ridibundus*). Ecoscript 12.34N. Stichting Mondiaal Alternatief, Zandvoort.